

**СУЧАСНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ  
ЕТНОДИЗАЙН ІНТЕР'ЄРУ:  
СТРІМКА ДИНАМІКА І СВІТОВЕ  
ВИЗНАННЯ**

**Любава Обуховська,**  
<https://orcid.org/0000-0003-2543-5257>  
член Спілки дизайнерів України,  
старший викладач,  
Національний авіаційний  
університет,  
Київ, Україна  
[lyubavaline@i.ua](mailto:lyubavaline@i.ua)

**MODERN UKRAINIAN  
ETHNO-DESIGN OF INTERIOR:  
DYNAMICS AND WORLD  
RECOGNITION**

**Liubava Obukhovska**  
<https://orcid.org/0000-0003-2543-5257>  
Member of the Union  
of Designers of Ukraine,  
Senior Lecturer,  
National Aviation University,  
Kyiv, Ukraine  
[lyubavaline@i.ua](mailto:lyubavaline@i.ua)

**Анотація**

**Мета статті** міститься в огляді творчості українських дизайнерів середовища, дослідженню міжнародного визнання українського етнодизайну, а також синтезі практичних рекомендацій щодо художньо-проектної творчості із застосуванням етнічних мотивів українського народу на основі ідей самих дизайнерів. **Методологія дослідження** полягає у використанні методів комплексного аналізу та синтезу об'єктивних даних з доступних джерел та факти з дизайн-івен-тів. Основним джерелом цієї аналітики стали тематичні інтернет-ресурси, які містять оперативну інформацію про різні події в галузі дизайну, якому притаманні швидкозмінні тенденції і активні трансформації. **Наукова новизна.** На основі синтезу даних оглядових публіцистичних матеріалів на українських та світових ресурсах у статті прослідковано досвід українських дизайнерів за останні десять років у створенні інтер'єрів у етно-стилістиці. Стисло розглянуто значущі етапи формування українського етнодизайну, які полягають у появі яскравих фахових проєктів. Таке дослідження дозволяє стверджувати, що формування українського етнодизайну як феномену у світовому дизайн-просторі досягає стадії визначеності та упізнаваності. Також в статті окреслено його характерні риси та запропоновано практич-

**Abstract**

**The aim of the research** is to perform an overview of the works of Ukrainian environment designers, a brief study of recognition of Ukrainian ethno-design in the world, and to supply practical recommendations for artistic and design work using Ukrainian ethnic motifs based on the ideas of the designers. **The research methodology** includes methods of complex analysis and synthesis of the data from available sources, as well as facts from design events. The basic sources of the analytics were thematic internet sources containing information on various events in the sphere of design with its rapidly changing trends and active transformations. **The novelty of the research.** The article contains thorough analysis of the works of Ukrainian designers in creating interiors in Ukrainian ethno-style. Main stages of formation of Ukrainian ethno-design, which are marked by creating significant professional projects, have been considered in the article. The research claims that the process of formation of Ukrainian design is becoming a noticeable and recognizable phenomenon in world design space. Also, specific features of Ukrainian ethno-design have been outlined in the article, and practical recommendations for Ukrainian designers to be used in their artistic and project work have been given. Moreover, the author of the article proves the importance

ні рекомендації українським дизайнерам для використання у своїй художньо-проектній творчості. Крім того, автором доводиться важливість цього процесу для створення вітчизняної матеріальної культури і її попиту для українських споживачів. **Висновки.** Український дизайн помітно змінився за останнє десятиріччя і має відчутні здобутки. Фактично впродовж шести років визначилися провідні дизайнери та дизайн-студії, що створили знакові проекти в сучасному українському етностилі. На базі таких успішних проектів вже чітко проявляються особливості українського етнودизайну середовища, які роблять його упізнаваним та шанованим у міжнародній професійній спільноті. Концепція і практика українського етнودизайну має стати фундаментом для відродження культури та духовних цінностей, самоідентифікації та бачення власного місця в глобальному культурно-мистецькому просторі.

**Ключові слова:**

український етнودизайн, етномінімалізм, етноарт, сучасний український примітивізм, живий український дизайн, тренд.

of this process for creating authentic material culture and its demand for Ukrainian consumers. **Conclusions.** Over the last decade Ukrainian design has changed significantly and can boast notable achievements. In the last six year time leading designers and design studios which created significant projects in modern Ukrainian ethno-style have been identified. The success of these projects contributes to the recognition and respect of Ukrainian ethno-design environment on the world arena among professional design community. The concept and practice of Ukrainian ethno-design is to become the foundation for the revival of cultural and spiritual values, self-identification and vision of our own place in global cultural and artistic space.

**Key words:**

Ukrainian ethno-design, ethno-minimalism, ethno-art, modern Ukrainian primitivism, live Ukrainian design, trend

**Вступ** **1**

Дизайн вже став невід'ємною частиною багатьох галузей людської життєдіяльності, що дозволяє говорити про його значущу роль у житті людини та суспільства. Тенденції в сучасному дизайні говорять про перенасичення «глобалістськими» трендами. Помітний сьогодні своєю активністю соціальний рух антиглобалізму покликаний призупинити стрімкість урбанізму, космополітизму і споживацьких нахилів людства, які набули вже загрозливих обсягів для свого існування. Антиглобалізм вимагає від людства переглядати життєві цінності та переводити світову економіку в русло екопарадигми. Одним з проявів такої тенденції став попит на проекти в сфері дизайну інтер'єру у тій чи іншій етнічній стилізації. Етнічний стиль створює атмосферу, що базується на зверненні до традицій і культури певних народів, етносів. Непомітно в різних куточках світу у культуру та побут сучасних людей входить етнودизайн – художньо-проектна діяльність, яка враховує етнічні особливості формотворення і декорування. Це дає можливість задовольнити суспільну потребу у національній самоідентифікації. Тому, коли постає необхідність позиціонувати продукт на міжнародному ринку як певний національний бренд, відбувається переосмислення та звернення до традиційної культурної спадщини.

Український етнодизайн не є виключенням. Впродовж останніх років значно зріс рівень проектних розробок інтер'єрів та окремих предметів їхнього декорування. Проте, на сьогодні існує проблема трактування й розуміння етнодизайну і в теорії, і в практичній площині. Адже вітчизняні наукові джерела не дають ані чітких визначень цього явища, ані практичних рекомендацій щодо проектування в цьому напрямку. Нерозуміння причин походження і ознак, притаманних проектам етнодизайну високого рівня ускладнює роботу самих дизайнерів.

## Мета дослідження **2**

Мета дослідження полягає в огляді творчості українських дизайнерів середовища, дослідженню міжнародного визнання українського етнодизайну, а також синтезі практичних рекомендацій щодо художньо-проектної творчості із застосуванням етнічних мотивів українського народу на основі ідей самих дизайнерів.

## Методологія та аналіз джерельної бази **3**

Тема етнодизайну є досить актуальною, але доволі складною в контексті проектних пропозицій, оскільки на рівні теоретичного аналізу існує чимало наукових праць і описових публікацій у ЗМІ, чого не можна сказати про реалізацію конкретного дизайн-продукту. Суперечливість новаторства й традицій особливо виявляється в мегаполісах та великих містах: технологізація та промислова стандартизація об'єктів, відірваність населення від природи не сприяють широкому використанню етнічної стилістики. На цьому етапі її можна побачити в заміських будинках, проектуванні окремих тематичних інтер'єрів, меблів для готелів, ресторанів чи закладів культури, в сувенірній продукції, упаковці, одязі, аксесуарах та декорі.

У працях сучасних дослідників (Є. Антонович, Ю. Афанасьєв, В. Даниленко, Т. Кара-Васильєва, Ю. Легенький, А. Руденченко, І. Сиваш, Р. Снігирьов, В. Сніжко, В. Туташинський) говориться про своєрідність мистецтва етнодизайну та його цінність для збереження народних традицій, культури, ремесел українців (Афанасьєв, 2011; Даниленко, 2005; Кара-Васильєва, 2012; Легенький, 2000), про використання етнодизайну як популяризації нематеріальної культурної спадщини (Снігирьов, 2016) та повернення з небуття прадавніх світоглядних сенсів (Сніжко, 2011), про його високий виховний та освітній потенціал і потужний чинник духовно-культурного розвитку кожної особистості (Антонович, 2015), про концептуальні засади етнодизайну та його специфіку на сучасному етапі культурно-мистецького розвитку України (Сиваш, 2018), головні положення та закономірності подальшого розвитку етнодизайну (Туташинський, 2015), про формулювання у студентів етнічного стереотипу та педагогічного розуміння етнодизайну як виду комплексної міждис-

циплінарної художньо-проектної діяльності (Руденченко, 2017). Але, на жаль, у працях згаданих авторів не було проаналізовано питання практичного використання етнодизайну як популяризації матеріальної культурної спадщини. Недостатньо розкритою є тема творчого осмислення й освоєння українських етномистецьких традицій як засобу збереження унікальної культурної спадщини.

У дослідженні означеної проблеми задіяний метод комплексного аналізу та синтезу об'єктивних даних з доступних джерел та фактів з дизайн-івентів. Основним джерелом цієї аналітики стали тематичні інтернет-ресурси, які містять оперативну інформацію про різні події в галузі дизайну, якому притаманні швидкозмінні тенденції й активні трансформації.

## Результати дослідження **4**

У нинішній час шалений ритм життя і споживацька культура суспільства ставить під питання існування звичного життя Homo sapiens у майбутньому, через стрімкі глобалізаційні процеси у світі сучасній людині все важче ідентифікувати себе з певною етнічною групою. Але потреба в цьому існує, і кожен усвідомлює її на певному життєвому етапі. В такі моменти людина зазвичай повертається до своїх витоків, починає відчувати зв'язок з природою і навертатися до культури прабатьків. Дизайн супроводжує ці процеси: з одного боку, дизайнери надихаються історією своєї землі, її традиційною культурою (звичаями, віруваннями, побутом, легендами, візуальністю), з іншого, – продукти етнодизайну сприяють самовизначенню людини та закріпленню зав'язків зі своїм походженням. Для визначення такого напрямку проектування сучасні дизайнери використовують поняття «локальний дизайн», який допомагає «відчутти власне коріння і знайти внутрішню гармонію у шаленому ритмі перенасиченого життя» (Якуша, 2019а).

«Локальний дизайн» можна розглядати як синонімічне поняття до «етнодизайну». Етнодизайн у своєму становленні як виразна мистецько-творча дія мав природно-регіональну суб'єктивність, тому він й «етно». Це поняття нерідко асоціюється з екзотикою. Загалом етнічний дизайн є стилізацією особливостей традиційного будинку того чи іншого народу. У спрощеному варіанті етноінтер'єр зазвичай формується декораторськими прийомами за допомогою яскравих аксесуарів. У дизайні інтер'єрів цей стиль проявляється у використанні матеріалів, кольорів, елементів етноатрибутики. Також близьким до етнодизайну є поняття «етнофутуризм», яке почало поширюватися на межі 1980–90-х рр. Прихильники руху виступають за збереження етнічності в умовах глобалізації і вважають, що етнофутуризм допомагає народам зберігати свої давні культури, традиції від знищення. Біля його витоків стояли естонські поети

Кауксі Юлле, Карл Мартін Сініярві, Свеен Ківісілднік (Хейнапуу, 1994). Пізніше до цього руху приєдналися вчені з України, Польщі, Америки. Серед понять, які використовуються в оглядових ресурсах для характеристики українського етнодизайну можна зустріти «етномінімалізм», «етноарт», «живий український дизайн». Світові аналітики просторового дизайну використовують визначення «сучасний український примітивізм». Проте всі ці варіації можна, на нашу думку, узагальнити під загальним терміном «етнодизайн», який використовується у більшості наукових матеріалів.

Більшості теоретиків і практиків відомо, як виглядає скандинавський, італійський, французький, японський, індійський, арабський дизайн чи африканська стилізація, але український дизайн на світовій арені до недавнього часу був практично відсутнім. Не був розвиненим сучасний український етностиль і в самій Україні. Ще десять років назад середній відсоток замовлень інтер'єрів житлового сектору в українському стилі складав 5-7% (*"Дизайн житла"*, 2009). Серед громадських закладів вирішення інтер'єрів у національній стилістиці зустрічалося подекуди частіше, переважно у закладах харчування – на околицях великих міст (наприклад, Київ, Львів, Полтава) або у туристичній глибинці Карпатського регіону. Зазвичай їхнє оформлення виглядало як пряме наслідування чи недбале копіювання української традиційної хати певного краю. Професійні дизайнери визнають, що оформити інтер'єр будинку з національними символами і при цьому не перетворити його в музей або лавку з сувенірами – завдання не з легких.

Наприкінці ХХ–поч. ХХІ ст. виникла своєрідна проблемна ситуація на вітчизняному ринку дизайн-послуг середовища: під впливом світових глобалізаційних процесів присутність унікальних рис української культурної спадщини в сучасному дизайні нівелювалася майже до знищення, а тим спробам проектування в етностилі, що робилися, був притаманний несмак та відверта архаїчність.

У другій декаді ХХІ ст. ситуація почала змінюватися. Українські дизайнери почали переосмислювати певні елементи традиційної культури крізь призму сучасності. Наприклад, дизайнерка Марта Серветник на початку 2010-х рр. для виготовлення м'яких меблів (рис. 1) використовує справжні гуцульські килими з домотканого вовняного полотна. У результаті з'являється сучасний дизайнерський виріб, вишукане крісло в етнічному стилі, з неабиякою історією та національним колоритом (Крижанівська, 2014). Інший приклад: український дизайнер Ярослав Галант для створення унікальної колекції меблів надихнувся українською вишиванкою. В отворах на меблях автор буквально вишив кольоровими нитками орнаменти по



А

Б

Рис. 1. Українська дизайнерка Марта Серветник. М'які меблі авторської колекції. Поч. 2010-х рр.: А – крісло класичної форми, обтягнуте гуцульською веретою рослинного орнаменту із вкрапленням геометричного візерунку; Б – крісло модернового стилю з полотном квіткового орнаменту.

Fig. 1. Ukrainian designer Marta Servetnyk. Soft furniture of the author's collection. Beginning of the 2010s: A – an armchair of a classical shape, upholstered with a Hutsul blanket of floral ornament with a geometric pattern; B – an armchair of modern style with a linen of a flower ornament.

штучному каменю. Її колекція меблів, вишита українськими орнаментами (рис. 2), вперше була представлена на виставці «МКТМ-2010» та внесена до Національного реєстру рекордів України в категорії «Українська ручна вишивка на виробі з каменю». Колекція «Українські візерунки» мала колосальний успіх на традиційному Тижні дизайну в Мілані 2012 р., де вперше була представлена Україна. За визначенням міжнародних експертів, «вишиті» стіл і лава з цієї колекції стали одними з найяскравіших і самобутніх об'єктів ("Новаторський світ", 2016). Це був перший спалах.

Після 2014 р., періоду подій Революції Гідності, в Україні відбувся підйом національної самосвідомості громадян і, відповідно, переосмислення себе як нації, її предківчої історії, багатющого культурного спадку, глибоких традицій. Це виявилось у зацікавленні не лише традиційною українською культурою, але й різноманітними проектами на основі сучасних етнотран-



Рис. 2. Український дизайнер Ярослав Галант. Колекція «Українські візерунки». 2012.

Fig. 2. Ukrainian designer Yaroslav Galant. Collection «Ukrainian patterns». 2012.



сформацій. Попит населення на речі за етнотематикою стає масовим. Сьогодні популярність дизайну в українському етностилі поширюється та завойовує не лише світові подіуми, а й домівки пересічних громадян. Український стиль в інтер'єрі гармонійно «вписується» практично у будь-яке приміщення; він стає одним із популярних останнім часом трендів. Це спонукає дизайнерів до проектування на значно вищому рівні, ніж у попередні роки.

Одним із провідних представників етнодизайну, а точніше етномінімалізму в Україні і прихильником екотехнологій є Вікторія Якуша, кіївська архітекторка, дизайнерка, власниця дизайн-студії Yakusha Design та лекторію Ya Vsesvit. Вона вважає своєю місією зробити українську національну ідентичність зрозумілою і впізнаваною в усьому світі, а свою нішу роботи визначає як «етноарт» (Якуша, 2019а). Задля відомості українського дизайну на світовій арені дизайнерка вже зробила чимало. Так, у 2014 р. В. Якуша створила пошукову, першу колекцію «Faina» – корпусні та м'які меблі (рис. 3). «Глина, вербова лоза, льон та конопля, повсть, вовна, деревина – це «живі» елементи колекції меблів та інтер'єрних аксесуарів FAINA (рис. 4), що втілюють концепцію «живого дизайну»» (Faina collection, 2020). У 2015 р. авторка успішно презентувала її на Design Week (Болонья, Італія), що стимулювало її доповнення. Розширена колекція живого дизайну успішно експонувалася на Міланському тижні дизайну MILAN DESIGN WEEK (SUPERDESIGN Show 2018) у квітні 2018 року. Того ж 2018 р. колекція була представлена на Лондонському ярмарку дизайну London Design Fair поряд з 550 іншими дизайн-командами з 36 країн світу (Неронова, 2018), а також у виставковому комплексі Old Truman Brewery, де її побачили понад 30 тис. відвідувачів. Після цього слідували інші визначальні для українського дизайну події. Впродовж п'яти років існування компанії Faina Design предмети бренду десятки разів з'являлися на сторінках профільних іноземних видань, були представлені на виставках у Стокгольмі, Мілані, Лондоні та Парижі, а Вікторія Якуша стала дизайнером року за версією ELLE Decor International Design Award 2019. Наприкінці 2019 р. вона відкрила перший закордонний шоурум бренду Faina в Брюсселі.

Важливим проектом В. Якуші на шляху до популяризації українського дизайну стали експедиції карпатськими селами для іноземних дизайнерів та журналістів. Восени 2018 р. студія Yakusha Design організувала першу міжнародну дизайн-експедицію «Земля надихає» для всесвітньо відомих метрів дизайну, а влітку наступного року ще одну, у результаті чого ці гості, будучи у повному захваті від наших народних ремесел і природи, стали свого роду амбасадорами українського дизайну в Європі. У 2019 р. проект повторили, що висвітлювалося у виданнях



Рис. 3. Українська архітекторка Вікторія Якуша. Колекція «Faina» – корпусні та м'які меблі. 2014.

Fig. 3. Ukrainian architect Victoria Yakusha. Collection «Faina» – cabinet and upholstered furniture. 2014.



Рис. 4. Інтер'єри від FAINA. 2015.

Fig. 4. Interiors from FAINA. 2015.

Milk Decoration, Vogue та інших ресурсах, в тому числі у ЗМІ Швеції, Нової Зеландії та Америки.

Іншим прикладом збільшення інтересу до українського етнодизайну може слугувати той факт, що на 11-му Всеукраїнському щорічному архітектурному конкурсі «Інтер'єр року» (грудень 2019 р.) переміг проєкт на основі переосмислення українських традицій. Будинок Шкруба (Shkrub House) – споруда в модерновому етностилі від студії Sergey Makhno Architects, власний будинок київського дизайнера Сергія Махна (рис. 5), отримав Гран-прі конкурсу. В інтер'єрі та екстер'єрі присутні натуральні матеріали: багато дерева у поєднанні шліфованих та необроблених поверхонь, різноманітні глиняні фактури на стінах та каміні ручного ліплення. Характерними є масивні світильники об'ємних форм, які створюють ефект рухливості форми, а також декор колекцією автентичного трипільського посуду. У 2020 р. проєкт отримав міжнародне визнання: здобув «золото» у номінації «Professional Interior Design» на престижному конкурсі 14-th International Design Awards (Лос-Анджелес, Каліфорнія, США) Shkrub House (Sushko, 2019) та 1-е місце в номінації





Рис. 5. Сергій Махно. Дім Шкруба (Shkrub House). 2019.

Fig. 5. Sergiy Makhno. Shkrub House. 2019.

«Дизайн інтер'єрів і виставкових площ» у почесному конкурсі «A' Design Award and Competition».

Відзначена міжнародною увагою у британському виданні про дизайн і архітектуру Dezeen і концепція інтер'єру київського ресторану «100 років тому вперед» (дизайн-студія Balbek Bureau), який поєднує в собі традиційні українські форми, матеріали і кольори в сучасній інтерпретації. Основна ідея полягає у створенні зв'язку між історичним минулим та інноваційною сучасною Україною (Morris, 2019). В оформленні інтер'єру використано світло-вохристі тони стін із акцентом на червоній колірній палітрі в меблях як ремінісценція традиційних українських вишиванок (рис. 6). Крім того, концепцію дизайну доповнив образ «казкового лісу», переданий рослинам, притаманним українській природі, – папороть, очерет, колосся пшениці.

Інший приклад, який можна віднести до зразка сучасного українського етнодизайну, – це новий ресторан SHO на двоповерховій локації у Києві (Друзюк, 2018). Стриманий дизайн закладу підкреслюється використанням українських елементів декору (рис. 7). У приміщенні мазані стіни та стеля поєнані з деревом та меблями ручної роботи. У відкриту кухню в одній із залів інтегрували піч, у якій випікають хліб за автентичними рецептами.



Рис. 6. Інтер'єр київського ресторану «100 років тому вперед». 2019.

Fig. 6. Interiors of the Kyiv restaurant «100 years ago forward». 2019.



Рис. 7. Інтер'єр ресторану «SHO» у Києві. 2018.

Fig. 7. Interiors of the restaurant «SHO» in Kyiv. 2018.

Яскравим прикладом етномінімалізму в торговельному закладі можна назвати сучасний етномаркет «Всі.Свої» на Хрещатику, 34 (Всі.Свої, 2019). Тут варті уваги і сам інтер'єр, і асортимент представленої продукції – все з натуральних матеріалів: дерева, вовни, коноплі, льону, металу, мармуру, порцеляни, паперу (рис. 8). Акцентною групою стала кераміка, але також представлені меблі, світильники, текстиль, домашній декор, канцелярія. У дизайні інтер'єру триповерхового магазину використано білі стіни, світле дерево підлоги і конструкцій, що дало змогу бути контрастними та помітними саме товарам, і ніяк не



Рис. 8. Інтер'єр етномаркету «Всі.Свої» на Хрещатику 34. 2019.

Fig. 8. Interiors of the ethno-market «Vsi.Svoi» on Khreshchatyk 34. 2019.

конкурувати з ними, не перенасичуючи простір. Відвідувачів запрошує пригоститися затишна етно-кав'ярня.

Не можна оминати увагою й роботу таких дизайнерів як Михайло Саморіз та Христина Гайдамака (рис. 9); Оксана та Уляна Зачкевич; Станіслав Бойчук та творчі проекти студії «Гушка» (рис. 10). Ці предметні дизайнери створюють декор для інтер'єрів на основі переосмислення традиційного різьблярства і килимарства. Їхні сучасні розробки успішно представляють Україну на міжнародних дизайн-салонах в Мілані, Парижі та публікуються в українських і світових виданнях.

Свідченням того, що український етнодизайн інтенсивно формується та набуває форм, впізнаваних не лише в Україні, але й за кордоном, стала знакова публікація на початку 2020 р.



Рис. 9. М. Саморіз. Ваза, люстра. Х. Гайдамака. Килим. 2017–2019.

Fig. 9. M. Samoriz. Vase, chandelier. K. Gaidamaka. 2017–2019.





Рис. 10. Гушка. Килим, подушка. 2020. У Зачкевич, С. Бойчук. Вішак. 2018.

Fig. 10. Gushka. Carpet, pillow. 2020. U. Zachkevych, S. Boichuk. 2018.

У згаданому авторитетному світовому таблоїді Dezeen, який щорічно подає перелік тенденцій поточного року, було представлено огляд експертки з дизайну та архітекторки Мішель Огундехін. Серед основних 7 трендів дизайну інтер'єрів, які визначалися актуальними у 2020 р., авторка зазначає український етнодизайн, який називає «сучасним примітивізмом». Вона звертає увагу на використання простих форм, грубих фактур, наявність філософських сенсів у спроектованих об'єктах і просторах (Ogundehin, 2020). Інша дизайн-блогерка, іспанка Ванна Альбертіні у своєму блозі Abitare, також присвятила публікацію українському дизайну, зокрема про творчість В. Якуші (Луцька, 2020).

Узагальнення характеристик розглянутих проєктів, а також аналіз особистих стверджень дизайнерів В. Якуші (2020) та С. Махна (Магно, 2019), дозволяють синтезувати ознаки проєктів українського етнодизайну середовища. Головна їхня особливість, яка походить від мети створення, полягає у відтворенні автентичності та зв'язку з власним минулим завдяки поверненню до символіки, традиційних матеріалів та стародавніх ремісничих технік. Характеристики проєктів можуть розглядатися як узагальнені рекомендації до майбутніх розробок етнодизайну, серед яких виокремимо найважливіші:

1. Застосування в розробці житлових чи громадських приміщень мотивів народного зодчества і зонування простору.

2. Використання в інтер'єрах традиційних та звичних для українців матеріалів – глина, вовна, льон, ясен, вербова лоза, з якими століттями працюють українські майстри, а також такий незвичайний матеріал, як земля, яка є основою всього живого.

3. Створення осередків, що забезпечують близькість до природи. Це властивість дизайну середовища, на яку у всій світовій практиці невпинно зростає попит. Український етнотодизайн мусить забезпечити атмосферу, що відбиває багатівкове гармонійне співіснування українського побуту з природними ресурсами. І якщо не завжди вдається створити «садок коло хати», то принаймні в інтер'єр необхідно вводити елементи живої рослинності або предмети, що передають певні відчуття природи.

4. Проектування за принципом «нове життя старому», коли в сучасний інтер'єр вводяться старовинні елементи (дошки, балки, тканини) і задля функції, і задля естетики.

5. Орієнтація на простоту. Вона полягає не в мінімалістичному геометризмі форм як у стилі модернізму, а скоріше у певному примітивізмі та використанні природних необроблених матеріалів і поверхонь.

6. Наявність предметів та елементів декору стін, що виконані ручним засобом. Залучення стародавніх ремісничих технік, таких як гончарне виробництво, ліжникарство, бондарство і плетіння з лози до створення сучасного дизайну. Цей принцип проектування можна розглядати як місію за збереження культурної спадщини України, відродження зацікаленості ремісництвом, яке також є світовим трендом останніх років.

7. Використання керамічного декору – і традиційного (раритетні артефакти), і сучасного за стилістикою.

8. Максимальне застосування різноманітних фактур на поверхнях та предметах дизайну, що мають високий рівень тактильності, адже завдяки дотику людина пізнає світ та відкриває для себе зв'язок з українською природою та культурною історією.

9. Розміщення унікальних арт-об'єктів українських митців, об'єктів українського образотворчого мистецтва та contemporary-art.

При створенні сучасного простору в українському стилі слід пам'ятати, що надмірна кількість вишитих рушників, скатертин, серветок, фіранок, оберегів, орнаменту на стінах і не тільки може перевантажити інтер'єр та зробити його схожим на музей. Краще віддати перевагу одному-двома таким речам у кімнаті. Найкраще використовувати саме автентичні предмети, що зберігають історію родини. Тоді кожен з них дійсно буде нести в собі певну цінність і зможе надати інтер'єру осмисленість

і сформувати власне «обличчя». Інтер'єр, витриманий в українському стилі або наближений до етнодизайну, не лише стильним і актуальним. Він наповнений змістом і семантикою, стає носієм душі нашого народу, формує простір звичний і знайомий українцям на генетичному рівні. Але таким він стане тільки в тому випадку, коли при його створенні буде витримана міра та кожен предмет буде мати своє місце і цінність.

Оформлювати приміщення в етнічному стилі популярно вже кілька століть, проте раніше це була прерогатива мандрівників, дослідників стародавніх культур і заможних людей. Сьогодні подібні інтер'єри стають не лише доступними кожному, але й потрібними. На нашу думку, закономірним є той факт, що саме зараз український сучасний дизайн отримав попит у світі. Останні роки людство особливо гостро відчуває мінливість подій навколо, нестабільність, тривогу і непередбачуваність майбутнього. Ці передумови викликають бажання повертатися до своїх витоків, відчути історичний ґрунт і стабільність задля більш легкої адаптації до інтенсивності та жорсткості змін навколо.

**Наукова  
новизна та  
практична  
значимість  
дослідження**

**5**

На основі синтезу даних оглядових публіцистичних матеріалів на українських та світових ресурсах у статті прослідковано досвід українських дизайнерів за останні десять років у створенні інтер'єрів у етностилістиці. Стисло розглянуто значущі етапи формування українського етнодизайну, які полягають у появі яскравих фахових проектів. Таке дослідження дозволяє стверджувати, що формування українського етнодизайну як феномену у світовому дизайн-просторі досягає стадії визначеності та упізнаваності. Також у статті окреслено його характерні риси та запропоновано практичні рекомендації українським дизайнерам для використання у своїй художньо-проектній творчості. Крім того, автором доводиться важливість цього процесу для створення вітчизняної матеріальної культури і її попиту для українських споживачів.

**Висновки**

**6**

У нинішній час, коли євроінтеграційний процес стає все актуальнішим, саме етнодизайн як культурно-матеріальний феномен має завдання та беззаперечну можливість знайти компроміс між національним дизайном і світовими дизайн-трендами, втілювати глибинні національні сутності мовою візуальних форм, мовою дизайну. В результаті наведених в статті фактів бачимо, що український етнодизайн сформувався як окремий упізнаваний напрям, який відзначають як в Україні, так і у світі. Він поступово отримує визнання серед інших виокремлених національно-регіональних шкіл дизайну. Доволі стрімким став його розквіт. Фактично впродовж шести років визначилися провідні дизайнери та дизайн-студії, що створили знакові про-



екти в сучасному українському етностилі. На базі таких успішних проектів вже чітко проявляються особливості українського етнодизайну середовища та формулюються рекомендації для послідовників.

Факт світового визнання надає підстави не лише для гордоців за нашу країну, але й для стверджень, що більшості українських дизайнерів слід опановувати особливості етнодизайну і надалі рухатися у заданому векторі. Саме етнодизайн дозволить знайти свій самобутній прояв, а не переносити чи копіювати іноземні здобутки. Гармонізація предметно-просторового середовища повинна відбуватися через свідоме, обґрунтоване використання орнаментики, колористики, декору, українських етномотивів, символіки, народних ремісничих технік, поєднання натуральних екологічних матеріалів із сучасними матеріалами і технологіями. Концепція і практика українського етнодизайну має стати фундаментом для відродження нашої культури та духовних цінностей, самоідентифікації та бачення власного місця в глобальному культурно-мистецькому просторі, тим самим виводячи український дизайн на новий, вищий і перспективний рівень.

## Список бібліографічних посилань

- Антонович, Є. (2015). Етноренесанси в культурі ХХ ст. та їхні етнодизайнерські виміри. В Є. А. Антонович & В. П. Титаренко (упоряд.), *Етнодизайн: Європейський вектор розвитку і національний контекст* (Кн. 1, с. 7–11). Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка.
- Афанасьєв, Ю. (2011). Етностиль у контексті етнокультурної, національної та глобалізаційної парадигм. *Мистецтвознавчі записки*, 19, 197–202.
- Всі.Свої: дім та декор. (2019). Facebook. <https://www.facebook.com/vsi.svoi.home.decor/>.
- Даниленко, В. (2005). *Дизайн України у світовому контексті художньо-проектної культури*. Колорит.
- Дизайн житла з українським національним колоритом*. (2009, 24 березня). Нерухомість: вибір та огляд ринку. <http://halupa.org.ua/article.php/20090324133246163>.
- Друзюк, Я. (2018, 11 квітня). SHO: традиційна українська кухня на 1200 м². *The Village*. <https://www.the-village.com.ua/village/food/new-place/270621-kyiv-sho-ukrayinska-kuhnya-borsch-mechnykova>.
- Кара-Васильєва, Т. (2012). Формування дизайну в Україні художниками авангарду. В М. І. Яковлев (ред.), *Нариси з історії українського дизайну ХХ століття* (с. 111–121). Фенікс.
- Крижанівська, О. (2014). Марта Серветник: Українські й закордонні меблі – це різні рівні, але не якості, а сприйняття. *Меблеві технології*, 3, 4–7. [https://issuu.com/irynaperun/docs/mt\\_03\\_full-2\\_marta](https://issuu.com/irynaperun/docs/mt_03_full-2_marta).
- Легенький, Ю. (2000). *Дизайн: культурологія та естетика*. Київський національний університет технологій та дизайну.
- Луцька, В. (2020, 21 січня). *Український дизайн на світовій сцені. Хто така Вікторія Якуша і чому про неї пишуть усі західні ЗМІ?* Хмарочос. <https://hmarochos.kiev.ua/2020/01/21/>

ukrayinskyj-dyzajn-na-svitovij-stseni-hto-taka-viktoriya-yakusha-i-chomu-pro-neyi-pyshut-  
usi-zahidni-zmi/.

- Неронова, Н. (2018, 7 сентября). *Украинский этно-минимализм на международной выставке London Design Fair*. Portes. <https://portes.ua/blog/ukrainskiy-etno-minimalizm-na-na-mezhdunarodnoy-vystavke-london-design-fair/>.
- Новаторський світ Ярослава Галанта. (2016, 26 серпня). Dekoratorium. <http://dekoratorium.com.ua/bez-kategorii/novatorskiy-svit-yaroslava-galanta>.
- Огундехін, М. (2020, 9 січня). *7 трендів дизайну інтер'єрів на 2020 рік: український примітивізм потрапив до списку*. Telegraf. <https://telegraf.design/news/7-trendiv-dyzajnu-inter-yeriv-na-2020-rik-ukrayinskyj-prymityvizm-potravyv-do-spysku/>.
- Під Києвом є будинок із минулого й майбутнього одночасно. (2019, 10 грудня). Столичний Регіон. <https://stolychno.news/mista/kiyiv/pid-kyevom-ie-budynok-iz-mynuloho-i-maibutnoho-odnochasno-foto/>.
- Ростопира, Н. (2020, 10 січня). *Українська стилістика увійшла в список трендів світового дизайну*. Comments.ua. <https://comments.ua/ua/news/life/design-and-interior/643838-ukrains-ka-stilistika-uviyshla-v-spisok-trendiv-svitovogo-dizaynu.html>.
- Руденченко, А. А. (2017, 9-12 жовтня). Теорія і практика навчання етнодизайну студентів у вищих мистецьких навчальних закладах. В В. Я. Даниленко (ред.), *Педагогічні аспекти підготовки викладачів з візуального мистецтва та дизайну: сучасність і перспективи*, матеріали Міжнародної науково-методичної конференції (с. 86–89). Харківська державна академія дизайну і мистецтв.
- Сиваш, І. (2018). Концептуальні засади етнодизайну в Україні. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*, 3, 416–420.
- Снігірьов, Р. (2016). Етнодизайн – популяризація нематеріальної культурної спадщини. В *Електронний облік: система впорядкування інформації та реєстрації елементів нематеріальної культурної спадщини*, матеріали науково-практичної конференції (с. 45–46). Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв.
- Сніжко, В. (2011). Етнодизайн як українська світоглядна структура. *Наука і суспільство*, 3-4, 30–36.
- Туташинський, В. І. (2015). Закономірності розвитку етнодизайну в технологічній освіті учнів. В М. І. Степаненко (ред.), *Етнодизайн: європейський вектор розвитку і національний контекст*, матеріали II Міжнародного конгресу (Кн. 1, с. 523–527). Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка. <http://lib.iitta.gov.ua/7855/1/2.pdf>.
- Хейнапуу, А. (1994, 20 мая). Кривая этнофутуризма идет в бесконечность. *Eesti Ekspress*. <http://www.suri.ee/etnofutu/texts/krivaja.html>.
- Якуша, В. (2019a, 16 апреля). Манифест украинской идентичности. *ID. Interior Design*. <http://www.idmagazine.com.ua/viktoriya-yakusha-manifest-ukrainskoj-identichnosti/>.
- Якуша, В. (2019b, 3 вересня). Такі натуральні матеріали, як камінь, земля, глина, необроблене дерево ставатимуть все більш актуальними, а тренд на локальний дизайн набиратиме обертів. *Новое время*. <https://nv.ua/ukr/style/blogs/naysmilivishi-fantaziji-r-yat-tendenciy-u-sviti-suchasnoji-arhitekturi-50040676.html>.
- Якуша, В. (2020, 13 січня). Як український дизайн потрапив до інтер'єрних трендів 2020. *Новое время*. <https://nv.ua/ukr/style/blogs/trendi-dizaynu-inter-yeru-2020-ostanni-novini-50063936.html>.
- Faina collection*. (2020). Yakusha. <http://www.faina.design/>.
- Магно. (2019). *5 українських традицій, котрі зроблять ваш дім розкішним і затишним*. <https://mahno.com.ua/uk/blog/post/5-ukrainian-traditions-that-will-make-your-home-luxurious-and-cozy>.

- Morris, A. (2019, 5 October). *Ukraine's "100 years ago in the future" Restaurant Combines Past and Present*. Dezeen. <https://www.dezeen.com/2019/10/05/balbek-bureau-100-rokiv-tomu-vered-restaurant-kiev-ukraine/>.
- Ogundehin, M. (2020, 7 January). *Sexy Eco, Monochrome and Plus-Size Furniture: Interior Design Trends for 2020*. Dezeen. <https://www.dezeen.com/2020/01/07/interior-design-trends-2020-michelle-ogundehin/>.
- Sushko, D. (2019). *Проект української дизайн-студії виборів золото для України на конкурсі у Лос-Анджелесі*. Makhno. <https://mahno.com.ua/uk/blog/post/the-project-of-the-ukrainian-design-studio-won-gold-for-ukraine-at-a-competition-in-los-angeles>

## References

- Afanasiev, Yu. (2011). Etnostyl u konteksti etnokulturnoi, natsionalnoi ta hlobalizatsiinoi paradyhm [Ethnic Style in the Context of Ethnocultural, National and Globalization Paradigms]. *Notes on Art Criticism*, 19, 197–202 [in Ukrainian].
- Antonovych, Ye. (2015). Etnorenesansy v kulturi XX stolittia ta yikhni etnodyzainerski vymiry [Ethno-Renaissance in the Culture of the Twentieth Century and Their Ethno-Design Dimensions]. In Ye. A. Antonovych & V. P. Tytarenko (Comps.), *Etnodyzain: Yevropeyskyi vektor rozvytku i natsionalnyi kontekst [Ethnodesign: European Vector of Development and National Context]* (Pt. 1, pp. 7–11). Poltava V.G. Korolenko National Pedagogical University [in Ukrainian].
- Danylenko, V. (2005). *Dyzain Ukrainy u svitovomu konteksti khudozhno-proektnoi kultury [Design of Ukraine in the World Context of Art and Design Culture]*. Koloryt [in Ukrainian].
- Druziuk, Ya. (2018, April 11). SHO: tradytsiina ukrainska kukhnia na 1200 m<sup>2</sup> [SHO: Traditional Ukrainian Cuisine at 1200 m<sup>2</sup>]. *The Village*. <https://www.the-village.com.ua/village/food/new-place/270621-kyiv-sho-ukrayinska-kuhnya-borsch-mechnykova> [in Ukrainian].
- Dyzain zhytla z ukrainskym natsionalnym kolorytom [Housing Design with Ukrainian National Color]*. (2009, March 24). Nerukhomist: vybir ta ohliad rynku. <http://halupa.org.ua/article.php/20090324133246163> [in Ukrainian].
- Faina collection*. (2020). Yakusha. <http://www.faina.design/> [in English].
- Kara-Vasylieva, T. (2012). Formuvannia dyzainu v Ukraini khudozhnykamy avanhardu [Formation of Design in Ukraine by Avant-Garde Artists]. In M. I. Yakovliev (Ed.), *Narys z istorii ukrainskoho dyzainu XX stolittia [Essays on the History of Ukrainian Design of the Twentieth Century]* (pp. 111–121). Feniks [in Ukrainian].
- Kheinapuu, A. (1994, May 20). Krivaya etnofuturizma idet v beskonechnost' [The Ethnofuturism Curve Goes to Infinity]. *Eesti Ekspress*. <http://www.suri.ee/etnofutu/texts/krivaja.html> [in Russian].
- Kryzhanivska, O. (2014). Marta Servetnyk: Ukrainski y zakordonni mebli – tse rizni rivni, ale ne yakosti, a spryniattia [Marta Servetnyk: Ukrainian and Foreign Furniture are Different Levels, but not of Quality, but of Perception]. *Meblevi tekhnologii*, 3, 4–7. [https://issuu.com/irynaperun/docs/mt\\_03\\_full-2\\_marta](https://issuu.com/irynaperun/docs/mt_03_full-2_marta) [in Ukrainian].
- Lehenkyi, Yu. (2000). *Dyzain: kulturolohiia ta estetyka [Design: Culturology and Aesthetics]*. Kyiv National University of Technologies and Design [in Ukrainian].
- Lutska, V. (2020, January 21). *Ukrainskyi dyzain na svitovii stseni. Khto taka Viktoriia Yakusha i chomu pro nei pyshut usi zahidni ZMI? [Ukrainian Design on the World Stage. Who is Viktoriia Yakusha and Why do All Western Media Write about Her?]*. Khmarochos. <https://hmarochos.kiev.ua/2020/01/21/ukrayinskyj-dyzajn-na-svitovij-stseni-hto-taka-viktoriya-yakusha-i-chomu-pro-neyi-pyshut-usi-zahidni-zmi/> [in Ukrainian].
- Mahno. (2019). *5 ukrainskykh tradytsii, kotri zrobliat vash dim rozkishnym i zatyshnym [5 Ukrainian Traditions that will Make Your Home Luxurious and cozy]*. <https://mahno.com.ua/uk/blog/post/5-ukrainian-traditions-that-will-make-your-home-luxurious-and-cozy> [in Ukrainian].

- Morris, A. (2019, 5 October). *Ukraine's "100 years ago in the future" Restaurant Combines Past and Present*. Dezeen. <https://www.dezeen.com/2019/10/05/balbek-bureau-100-rokiv-tomu-vered-restaurant-kiev-ukraine/> [in English].
- Neronova, N. (2018, September 7). *Ukrainskii etno-minimalizm na mezhdunarodnoi vystavke London Design Fair [Ukrainian Ethno-Minimalism at the International Exhibition London Design Fair]*. Portes. <https://portes.ua/blog/ukrainskiy-etno-minimalizm-na-na-mezhdunarodnoy-vystavke-london-design-fair/> [in Russian].
- Novatorskyi svit Yaroslava Halanta [The Innovative World of Yaroslav Halant]. (2016, August 26). Dekoratorium. <http://dekoratorium.com.ua/bez-kategorii/novatorskyi-svit-iaroslava-halanta> [in Ukrainian].
- Ogundehin, M. (2020a, January 7). *Sexy Eco, Monochrome and Plus-Size Furniture: Interior Design Trends for 2020*. Dezeen. <https://www.dezeen.com/2020/01/07/interior-design-trends-2020-michelle-ogundehin/> [in English].
- Ogundehin, M. (2020b, January 9). *7 trendiv dyzainu inter'ieriv na 2020 rik: ukrainskyi prymityvizm potrapyv do spysku [7 Trends in Interior Design for 2020: Ukrainian Primitivism is on the List]*. Telegraf. <https://telegraf.design/news/7-trendiv-dyzajnu-inter-yeriv-na-2020-rik-ukrayinskyi-prymityvizm-potrapyv-do-spysku/> [in Ukrainian].
- Pid Kyievom ye budynok iz mynuloho y maibutnoho odnochasno [Near Kyiv there is a House from the Past and the Future at the Same Time]*. (2019, December 10). Stolychnyi Rehiion. <https://stolychno.news/mista/kiyiv/pid-kyievom-ie-budynok-iz-mynuloho-i-maibutnoho-odnochasno-foto/> [in Ukrainian].
- Rostopyra, N. (2020, January 10). *Ukrainska stylistyka uviishla v spysok trendiv svitovoho dyzainu [Ukrainian Style is Included in the List of World Design Trends]*. Comments.ua. <https://comments.ua/ua/news/life/design-and-interior/643838-ukrains-ka-stilistika-uviyshla-v-spisok-trendiv-svitovogo-dizaynu.html> [in Ukrainian].
- Rudenchenko, A. A. (2017, October 9-12). *Teoriia i praktyka navchannia etnodyzainu studentiv u vyshchyykh mystetskykh navchalnykh zakladakh [Theory and Practice of Teaching Ethnodesign to Students in Higher Art Schools]*. In V. Ya. Danylenko (Ed.), *Pedahohichni aspekty pidhotovky vykladachiv z vizualnoho mystetstva ta dyzainu: suchasnist i perspektyvy [Pedagogical Aspects of Teacher Training in Visual Arts and Design: Present and Future]*, Proceedings International Scientific-Methodical Conference (pp. 86–89). Kharkiv State Academy of Design and Fine Arts [in Ukrainian].
- Snihyrov, R. (2016). *Etnodyzain – populiaryzatsiia nematerialnoi kulturnoi spadshchyny [Ethnodesign – the Promotion of Intangible Cultural Heritage]*. In *Elektronnyi oblik: sistema vporiadkuvannya informatsii ta reiestratsii elementiv nematerialnoi kulturnoi spadshchyny [Electronic Accounting: the System of Organizing Information and Registration of Elements of intangible Cultural Heritage]*, Proceedings of the Scientific-Practical Conference (pp. 45–46). National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts [in Ukrainian].
- Snizhko, V. (2011). *Etnodyzain yak ukrainska svitohliadna struktura [Ethnodesign as a Ukrainian Worldview Structure]*. *Nauka i suspilstvo*, 3-4, 30–36 [in Ukrainian].
- Sushko, D. (2019). *Proiekt ukrainskoi dyzain-studii vyborov zoloto dlia Ukrainy na konkursi u Los-Andzhelesi [The Project of the Ukrainian Design Studio Won Gold for Ukraine at a Competition in Los Angeles]*. Makhno. <https://mahno.com.ua/uk/blog/post/the-project-of-the-ukrainian-design-studio-won-gold-for-ukraine-at-a-competition-in-los-angeles> [in Ukrainian].
- Syvash, I. (2018). *Kontseptualni zasady etnodyzainu v Ukraini [Conceptual Principles of Ethnic Design in Ukraine]*. *National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts Herald*, 3, 416–420 [in Ukrainian].
- Tutashynskyi, V. I. (2015). *Zakonomirnosti rozvytku etnodyzainu v tekhnolohichnii osviti uchniv [Regularities of Ethnodesign Development in Technological Education of Students]*. In M. I. Stepanenko (Ed.), *Etnodyzain: yevropeyskyi vektor rozvytku i natsionalnyi kontekst [Ethnodesign: European Vector of Development and National Context]*, Proceedings of the II

- International Congress (Pt. 1, pp. 523–527). Poltava V.G. Korolenko National Pedagogical University. <http://lib.iitta.gov.ua/7855/1/2.pdf> [in Ukrainian].
- Vsi.Svoi: dim ta dekor* [*Vsi.Svoi: Home and Decor*]. (2019). Facebook. <https://www.facebook.com/vsi.svoi.home.decor/> [in Ukrainian].
- Yakusha, V. (2019a, April 16). *Manifest ukrainskoi identichnosti* [*Manifesto of Ukrainian Identity*]. ID.Interior Design. <http://www.idmagazine.com.ua/viktoriya-yakusha-manifest-ukrainskoj-identichnosti/> [in Russian].
- Yakusha, V. (2019b, September 3). Taki naturalni materialy, yak kamin, zemlia, hlyna, neobroblene derevo stavatymut vse bilsh aktualnymy, a trend na lokalnyi dyzain nabyratyme obertiv [Natural Materials Such as Stone, Earth, Clay, Untreated Wood will Become Increasingly Relevant, and the Trend Towards Local Design will Gain Momentum]. *Novoe vremia*. <https://nv.ua/ukr/style/blogs/naysmilivishi-fantaziji-p-yat-tendenciy-u-sviti-suchasnoji-arhitekturi-50040676.html> [in Ukrainian].
- Yakusha, V. (2020, January 13). Yak ukrainskyi dyzain potrapyv do interierynykh trendiv 2020 [How Ukrainian Design Got into the Interior Trends of 2020]. *Novoe vremia*. <https://nv.ua/ukr/style/blogs/trendi-dizaynu-inter-yeru-2020-ostanni-novini-50063936.html> [in Ukrainian].